

Центр
Економічного
Відновлення

ПЛАН АНТИКРИЗОВИХ ІНІЦІАТИВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

Підготовлено за участі:

аналітичних центрів ДП «Укрпромзовнішекспертиза», ГМК Центр, «Коло»;
асоціацій ТПП України, АСС, УСПП, АППАУ, Асоціації меблевих виробників,
Асоціації легкої промисловості, Асоціації виробників електрокабельної продукції,
Асоціації українських виробників лакофарбової промисловості;
компаній АрселорМіттал, Феррекспо, Інтерпайп, Group DF, Енергомашспецсталь,
Метінвест-Холдинг, Єврокар, DCH

2020

\ ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ БУДЕ РЕАЛІЗОВАНЕ ЗА РАХУНОК АДАПТИВНОГО КАРАНТИНУ ТА ДОДАТКОВИХ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ З БОКУ УРЯДУ

РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ ОПТИМІЗУВАТИ КАРАНТИН...

ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ КАРАНТИНУ

Для попередження зупинки або зменшення обсягів виробництва необхідно впровадити на період карантину **особливий режим роботи залізниць, морських портів і прикордонних переходів**, що передбачає їх безперерйну роботу, та пріоритет перевезень продукції вітчизняного виробництва перед транзитними перевезеннями. Розширити дозвіл на спецперевезення для мобілізації приватних перевізників для **транспортування робітників на виробничі об'єкти**

...ТА ПОСПРИЯТИ ВІДНОВЛЕННЮ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА РАХУНОК ВПРОВАДЖЕННЯ АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ

ДОСТУП ДО ФІНАНСІВ

В умовах кризи промислові підприємства зіштовхуються з дефіцитом ліквідності. Заходи, спрямовані на збереження коштів компаній за рахунок **зниження податкового та адміністративного тиску, зменшення витрат на сировину, транспортування та енергетику** дозволять мінімізувати падіння виробництва, зайнятості та експорту у галузі

ДОСТУП ДО РИНКІВ

Необхідні ефективні інструменти **просування експорту** та полегшення **доступу для підприємств до ключової сировини**. Водночас, в умовах погіршення кон'юнктури на зовнішніх ринках, важливо стимулювати промислове виробництво шляхом нарощування **внутрішнього попиту** через державні закупівлі та шляхом **захисту локального виробника**

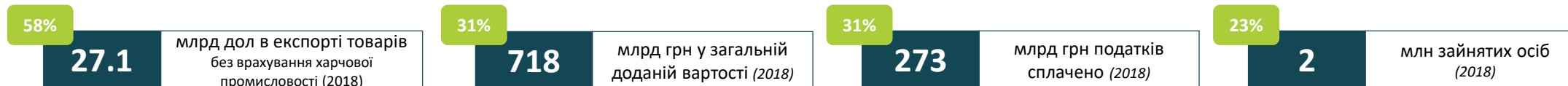

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Кризовий час варто використати для підготовки передумов зростання шляхом **насичення сектору обладнанням** для переходу до виробництва з вищою доданою вартістю, проектування та будівництва інфраструктури **індустріальних парків** для залучення інвестицій, сприяння **екологічній модернізації**

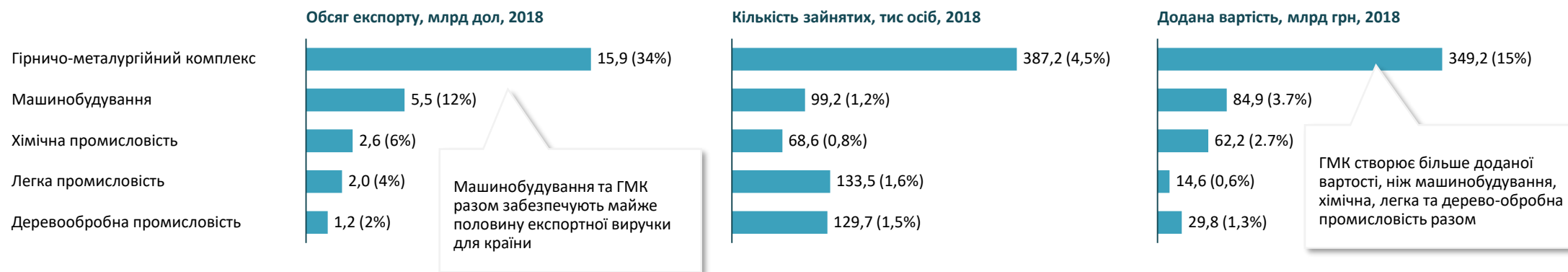

\ ПІДТРИМКА ПРОМИСЛОВОСТІ В КРИЗОВИХ УМОВАХ Є НЕОБХІДНОЮ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

- 1 Промисловість – системоутворююча галузь економіки.** Промисловість включає гірничо-металургійний комплекс, машинобудування та інші підгалузі, в тому числі хімічну, легку та деревообробну. Галузь є **ключовим роботодавцем та платником податків** (не враховуючи впливу на суміжні галузі, промисловість забезпечує 23% робочих місць та 31% податкових надходжень бюджету), постачальником і споживачем на внутрішньому ринку. **Занепад галузі негативно вплине на усю економіку, в той час як її розвиток міг би прискорити економічне відновлення та зростання**
- 2 Висока експортоорієнтованість галузі створює водночас ризики та можливості..** Промисловість забезпечує **58% товарного експорту** (без урахування харчової), і, відповідно, значні надходження **валютної виручки** для української економіки. Внутрішній ринок має низьку місткість; 51% промислових продажів здійснюється на зовнішніх ринках; це робить галузь **чутливою до змін світової кон'юнктури** та захисних заходів інших країн
- 3 Криза, пов'язана з пандемією COVID-19, поглибить вже існуючі проблеми галузі.** Зокрема, металургійна галузь ще до початку пандемії переживала падіння через **погіршення світової кон'юнктури** (до прикладу, ціни на сталь впали на близько 30% з 2018). Машинобудування перебувало у стадії відновлення після **втрати традиційних ринків збуту, потужностей на окупованих територіях та економічної кризи** (з 2012 до 2015 обсяги реалізації скоротились втричі), яке було дуже повільним з огляду на застарілі засоби та **недостатній рівень капіталовкладень** для модернізації. Зменшення попиту на внутрішньому та світових ринках, розрив ланцюгів вартості внаслідок пандемії та економічної кризи поглибить вже існуючі проблеми

КЛЮЧОВІ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ

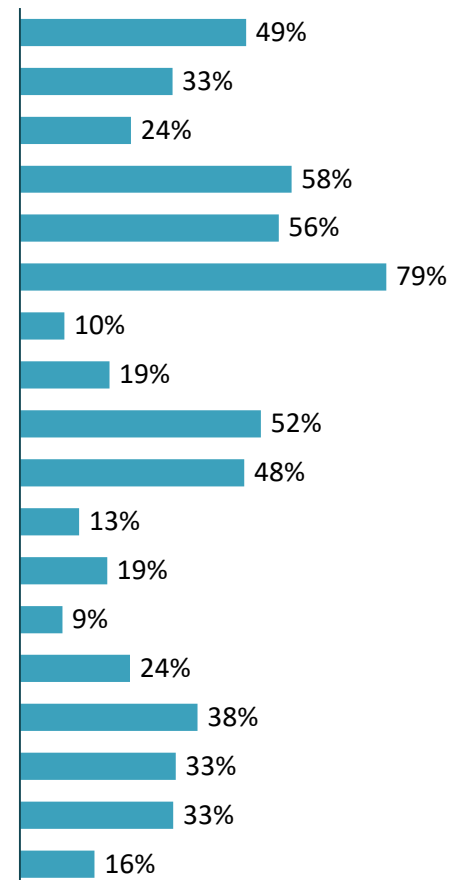
БІЛЬШЕ ПОЛОВИНИ ВНУТРІШНЬОГО ВИРОБНИЦТВА ВІДБУВАЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ПРОМІЖНЕ СПОЖИВАННЯ – це вартість товарів і послуг, що використовуються в процесі виробництва кінцевого продукту. Наприклад, якщо для вирощування зернових використовуються засоби захисту рослин, вироблені в хімічній промисловості, то вартість цих засобів зараховується до проміжного споживання агросектору.

ЧАСТКА СЕКТОРІВ У ЗАГАЛЬНОМУ ПРОМІЖНОМУ СПОЖИВАННІ В ЕКОНОМІЦІ, 2018

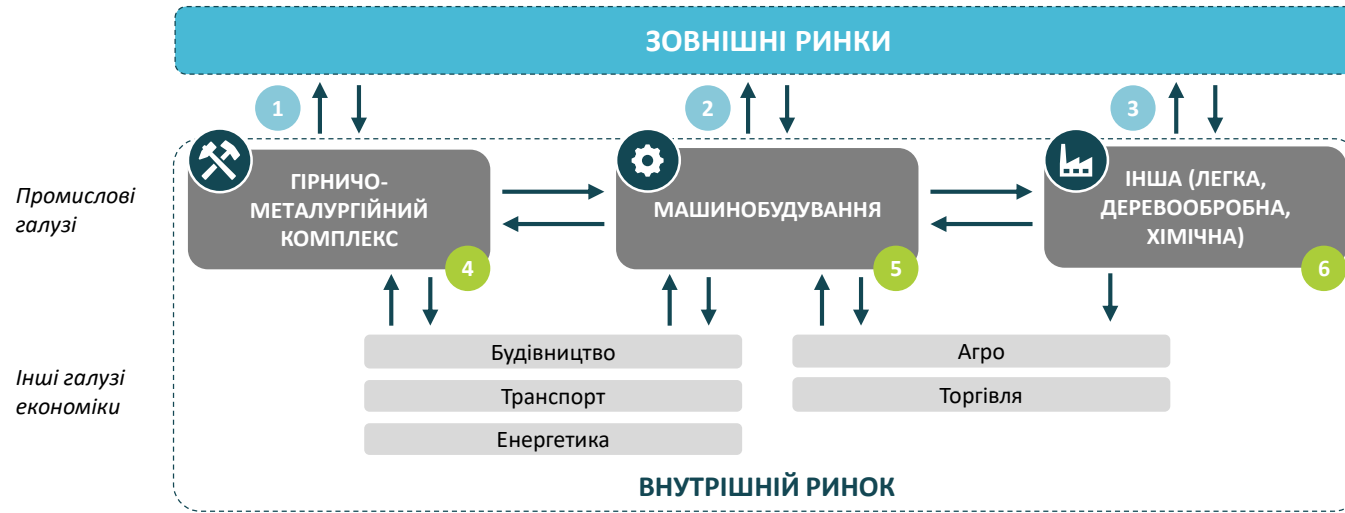
ЧАСТКА ПРОМИСЛОВОСТІ У ПРОМІЖНОМУ СПОЖИВАННІ РІЗНИХ СЕКТОРІВ, 2018

КЛЮЧОВІ ІНСАЙТИ

- Промислове виробництво створює половину проміжного споживання в країні.
- Промисловість грає важливу роль у функціонуванні МСБ, забезпечуючи близько 39% проміжного споживання
- Деякі галузі пов'язані з промисловістю більше, ніж інші:
  - Промислове виробництво створює більше половини проміжної вартості для **будівництва, транспорту та енергетики**
  - Виробництво продуктів нафтопереробки та хімічних речовин створює більше 20% проміжної вартості для **сільського господарства** та найбільшу проміжну вартість для секторів **торгівлі, транспорту та поштової діяльності**
  - Добування кам'яного вугілля та бурого вугілля, сирої нафти та природного газу становлять більше половини проміжної вартості продукції для **енергетики**
  - Виробництво фармацевтичних продуктів створює більше 30% проміжної вартості для галузі **охорони здоров'я**
  - Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції створює 20% проміжної вартості для **будівництва**

ЗМІНИ В ГАЛУЗІ МОЖУТЬ ПОГЛИБИТИ КРИЗУ АБО СПРИЯТИ ВІДНОВЛЕННЮ ВСІЄЇ ЕКОНОМІКИ ЧЕРЕЗ ТІСНІ ЗВ'ЯЗКИ ПРОМИСЛОВОСТІ З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ТА РИНКАМИ

КЛЮЧОВІ ІНСАЙТИ

- Промисловість інтегрована у ланцюги вартості на внутрішньому ринку. Обсяги промислового виробництва формують попит для суміжних галузей, в тому числі хімпром, ГМК; продукція використовується у будівництві, транспорті, енергетиці, АПК
- Промисловість є залежною від зовнішніх ринків. Галузь імпортує з інших країн сировину, комплектуючі, кінцеві вироби, необхідні у виробництві. Водночас, виробництво орієнтовано на експорт та залежить від коливань у попиті та цінах
- Стимулювання виробництва готової продукції може допомогти відновленню усієї економіки. Наразі в експорті переважає сировина, в імпорті – готова продукція. Стимулювання переходу до виробництва продукції з вищою доданою вартістю дозволить стимулювати низку суміжних галузей

ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ

- Експорт металопродукції забезпечує 26% українського експорту товарів та є одним з основних джерел валютних надходжень. ГМК імпортує обладнання та сировину, що не виробляється або недостатньо виробляється в Україні
- Машинобудування експортує переважно напівфабрикати (67%), в тому числі запчастини для авто, повітряного і залізничного транспорту, обладнання зв'язку. Найбільші сегменти готової продукції на експорт – побутові прилади, судна, двигуни, генератори. Для порівняння, імпортується до України переважно готова машинобудівна продукція (70%) – автотранспорт, с/г техніка, комп'ютери та побутові прилади. При цьому, вітчизняне машинобудування залежне від імпорту (53% у проміжному споживанні) запчастин та комплектуючих, металургійної продукції
- Хімічна промисловість експортує напівфабрикати та залежить від імпорту сировини (фосфорити, сірка, природний газ). Деревообробна промисловість експортує як сировину, так і готову продукцію, а імпортує обладнання. Легка експортує переважно готову продукцію, а імпортує сировину (бавовна, вовна), матеріали (фурнітура), обладнання

ВНУТРІШНІ ЗВ'ЯЗКИ

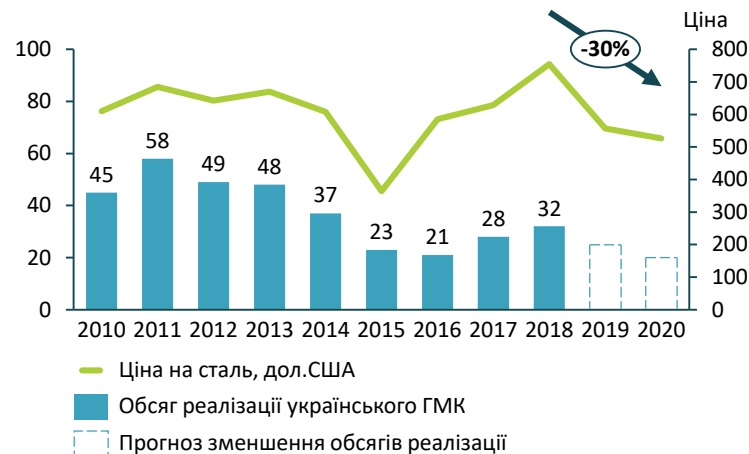
- ГМК реалізує тільки 15% виробленої продукції на внутрішньому ринку і є постачальником для будівництва (68%), машинобудування (23%), а споживачем для машинобудування (6% внутрішніх замовлень), транспорту (близько 40% усіх перевезених вантажів залізницею та водним транспортом), енергетики (10% електроенергії)
- Машинобудування постачає на внутрішній ринок кінцеву продукцію для транспорту (вагони) та енергетики (турбіни, генератори). Для інших галузей відбувається переважно виробництво окремих елементів або збирання із імпортних комплектуючих. Є споживачем металургійної (прокат, труби) та хімічної продукції (ПВХ, поліетилен)
- Хімічна промисловість постачає сировиною ГМК та машинобудівну галузь, а АПК засобами захисту та добривами. Легка та деревообробна галузі інтегровані з торгівлею споживчими товарами для населення

НОВА КРИЗА МОЖЕ ЗАВДАТИ НИЩІВНОГО УДАРУ ГАЛУЗІ, АДЖЕ УКРАЇНЬСЬКА ПРОМИСЛОВІСТЬ БУЛА У СКРУТНОМУ СТАНОВИЩІ ЩЕ ДО ПОЧАТКУ ПАНДЕМІЇ

ТРЕНДИ ДО КРИЗИ

ОБСЯГ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ГМК, МЛРД ДОЛ, 2010-2020

- Експортоорієнтований гірничо-металургійний комплекс **залежить від світових цін** на металопродукцію
- З 2019 відбувалось падіння світових цін на металопродукцію (сталь – показовий приклад), що супроводжувалось значним посиленням протекціоністських заходів на ключових ринках та спричинює **падіння обсягів виробництва та реалізації** продукції ГМК

ОБСЯГ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ, МЛРД ДОЛ, 2010-2018

- Питому вагу в обсязі реалізації продукції машинобудування становить **експорт** (79% у 2017 році)
- У 2012-2015 роках відбулося скорочення обсягів реалізації втричі у зв'язку зі **скороченням внутрішнього попиту, зупинкою підприємств** на сході України та **втратою ринків збуту** (в тому числі РФ, яка забезпечувала близько 40% експорту до початку конфлікту)
- **Повільне відновлення** галузі у 2016-2018 зумовлено низьким рівнем капіталовкладень, необхідних для підвищення конкурентоспроможності

ОБСЯГ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ІНШИХ ВИДІВ ПРОМИСЛОВІСТІ, МЛРД ДОЛ, 2010-2018

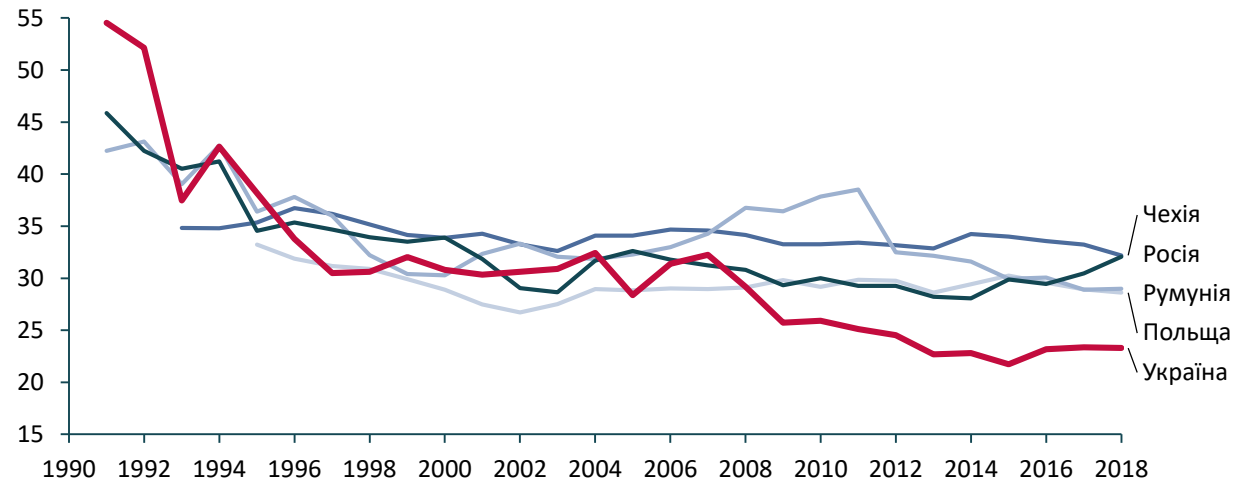
- За виключенням ГМК та машинобудування, найбільшу частку у промисловості займає **хімічна промисловість** (12%), потім йде **деревообробна** (6%) та **легка промисловість** (3%)
- Хімічна промисловість постраждала найбільше: обсяг реалізації продукції **скоротився на 57% у 2013-2016 роках**
- Причиною цьому стали **зростання ціни на газ**, який є ключовою сировиною зокрема для азотної хімії (складає 70-80% від собівартості), майже вдвічі та **простій заводів**, що знаходяться поблизу зони бойових дій

ЕФЕКТ ВІД КРИЗИ

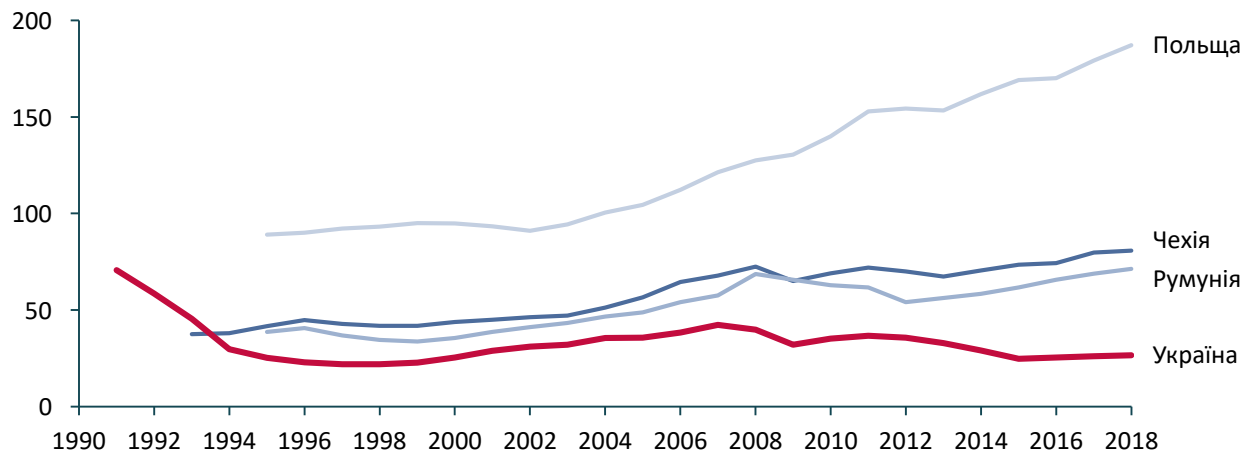
- **Обмеження ринків збуту** відбудеться через сповільнення економіки і відповідне зменшення попиту на промислову продукцію на світових ринках; водночас, імпортери підтримують національну економіку через посилення захисних заходів
- **Розриви в ланцюгах поставок**, обмеження транспортування співробітників через карантинні заходи може призвести до порушень виробництва
- **Відсутність ресурсів для інвестицій** в умовах нестачі ліквідності унеможливить капіталовкладення у необхідну модернізацію

ДОВГОСТРОКОВІ ТРЕНДИ СВІДЧАТЬ ПРО СИСТЕМНИЙ ЗАНЕПАД ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ НА ВІДМІНУ ВІД КРАЇН-СУСІДІВ

ЧАСТКА ПРОМИСЛОВОСТІ¹ У ВВП, %

РЕАЛЬНА ДОДАНА ВАРТІСТЬ ПРОМИСЛОВОСТІ¹, МЛРД ДОЛ (CONSTANT 2010)

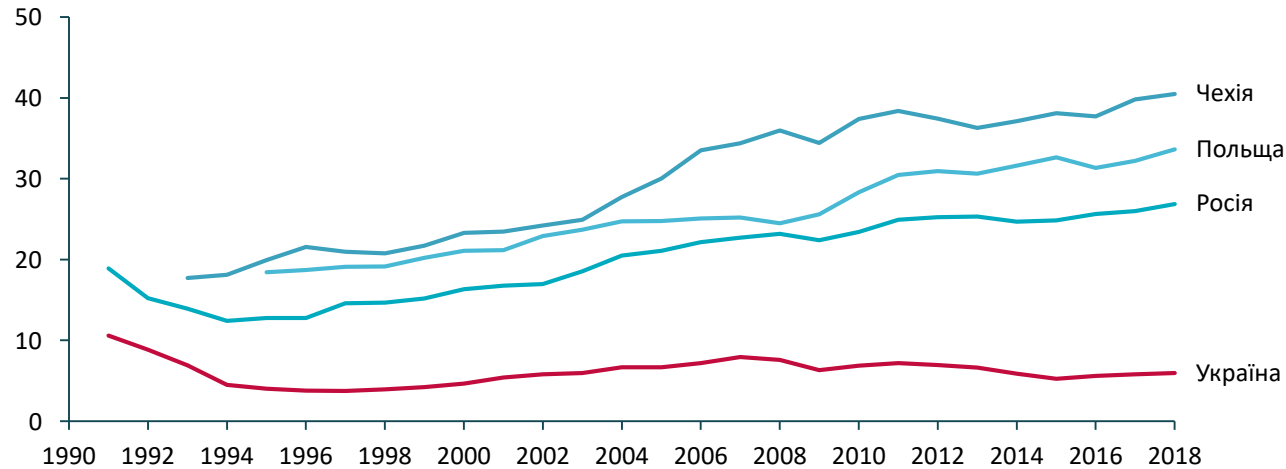
КЛЮЧОВІ ІНСАЙТИ

- На початку 90-их в Україні був сформований комплексний промисловий сектор з великими добувними та металургійними підприємствами, розвиненим машинобудівним, хімічним виробництвом, а також комплексом галузей з виготовлення широкого асортименту продовольчих та непродовольчих споживчих товарів
- Після здобуття незалежності в країні почалися процеси деіндустріалізації – через розрив промислової кооперації та скорочення внутрішнього попиту, що призвело до різкого падіння виробництва та занепаду цілої низки галузей промисловості

- На початку 1990-х років Україна та країни Центрально-Східної Європи знаходилися в **співставних стартових умовах промислового розвитку**
- Однак ці держави почали прискорені реформи за активної підтримки ЄС, що через певний час призвело до **якісної трансформації їхніх економік у цілому та промисловості зокрема**, через інвестування в освоєння технологій і включення до виробничих ланцюгів ЄС
- Зрештою це спричинило значний **розрив між промисловістю цих країн та промисловістю України**

ПРОДУКТИВНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗНАЧНО НИЖЧА, НІЖ У СУСІДНІХ КРАЇНАХ, ГАЛЬМУЄ ЗРОСТАННЯ

РЕАЛЬНА ДОДАНА ВАРТІСТЬ ПРОМИСЛОВОСТІ НА 1 ПРАЦІВНИКА¹, ТИС ДОЛ, (CONSTANT 2010)

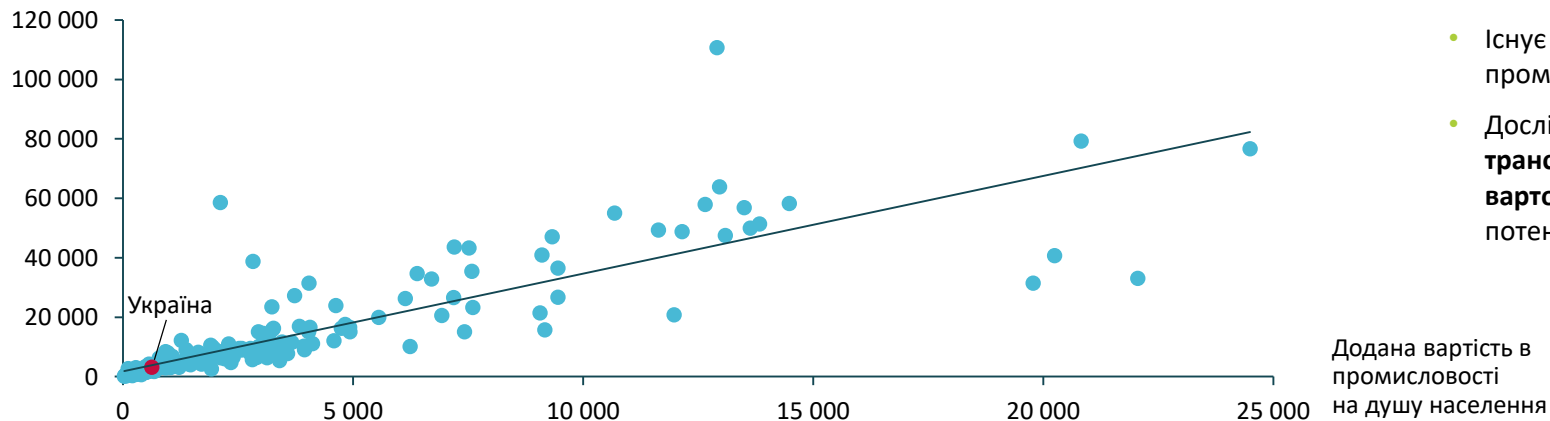

КЛЮЧОВІ ІНСАЙТИ

- Швидкий ріст економіки сусідніх країн був забезпечений значно вищим рівнем продуктивності: **додана вартість промисловості на 1 працівника в Україні є нижчою у 4.5-7 разів**
- Причиною цьому стали застарілість технології та превалювання секторів промисловості з низькою доданою вартістю
- Цей розрив лише збільшився з початку 1990-х років: **продуктивність промисловості в Україні у 2018 на 43.5% нижча, ніж у 1991**, тоді як у сусідніх країнах вона зросла у 1,5-2 рази

ВВП І ДОДАНА ВАРТІСТЬ В ПРОМИСЛОВІСТІ НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ, ДОЛАРИВ (CONSTANT 2010), 2018

ВВП на душу населення

- Існує **пряма залежність** між доданою вартістю створеною в промисловості і розміром ВВП в країні
- Дослідження демонструють, що **економічна трансформація завдяки збільшенню частки доданої вартості промисловості** в сукупному виробництві може потенційно прискорити **зростання ВВП**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ФІНАНСІВ ТА РИНКІВ, СПРИЯННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОЗВОЛИТЬ НЕ ТІЛЬКИ ВРЯТУВАТИ, А І ДАТИ ПОШТОВХ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

- **Дефіцит ліквідності** внаслідок зменшення замовлень, погіршення цінової кон'юнктури на основні товари експорту, розриви у ланцюгу платежів та затримки з відшкодуванням ПДВ
- **Зростання витрат** на перевезення продукції, виробництво, в тому числі через неефективні імпорتنі обмеження

ЗАВДАННЯ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ РІШЕННЯ

- **Обмеження податкового та адміністративного тиску**
- **Збільшення доступності кредитних ресурсів**
- **Зниження витрат на транспортування, полегшення доступу до дешевшої сировини**
- Створення механізмів сприяння **екологічній модернізації**

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНІЦІАТИВИ

**ДОСТУП
ДО ФІНАНСІВ**

- **Зниження попиту і протекціонізм на зовнішніх ринках** через кризу промислового виробництва у світі, поглиблену через пандемію COVID-19
- **Низька місткість внутрішнього ринку**, в тому числі через повільну економіку
- **Нерівні умови** на внутрішньому ринку порівняно з іноземними виробниками, що користуються інструментами підтримки від своїх урядів

- Ефективні інструменти **просування експорту**
- **Уникнення/мінімізація втрат від захисних заходів інших країн**
- Створення внутрішнього попиту через **державні закупівлі** із пріоритетом місцевого виробника

**ДОСТУП
ДО РИНКІВ**

- **Виробництво з низькою доданою вартістю**, у тому числі через низький рівень капіталовкладень та відсутність промислової стратегії
- **Необхідність модернізації**, в тому числі екологічної, яка не здійснюється через високу вартість ресурсів у поєднанні з поточною несприятливою ринковою ситуацією, а також неефективну систему екологічного оподаткування

- Заохочення капіталовкладень та **насичення сектору обладнанням** для переходу до виробництва з вищою доданою вартістю
- **Створення сприятливих умов для інвестицій** у нові та існуючі промислові виробництва на території країни
- Сприяння розвитку промисловості за **збереження довкілля**

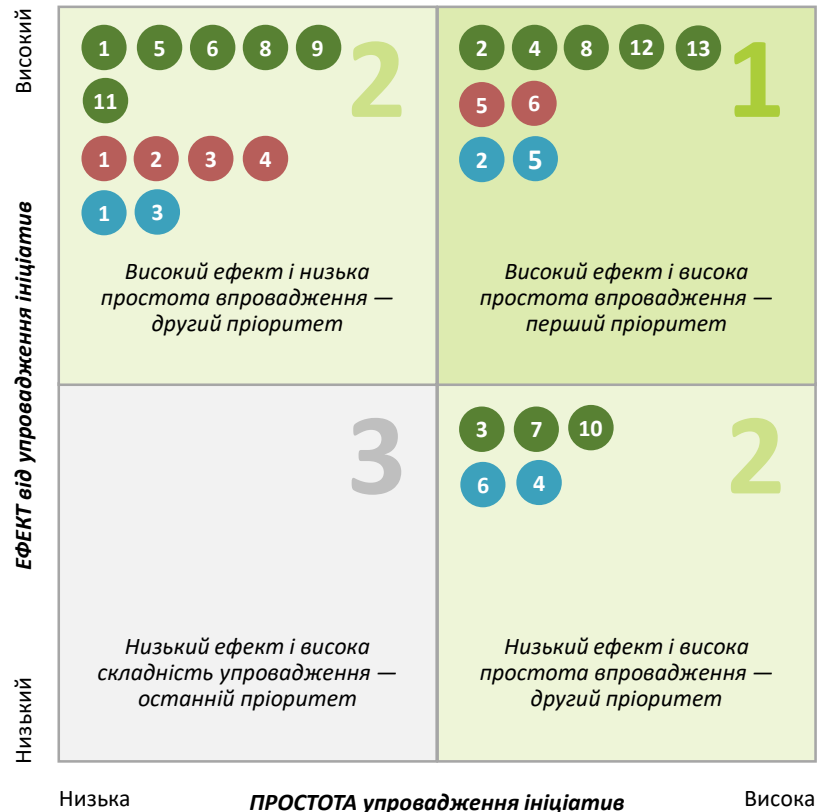

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА
СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

ДЛЯ ПРІОРИТИЗАЦІЇ ІНІЦІАТИВ БУЛИ ОЦІНЕНІ ЕФЕКТ ВІД ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА СКЛАДНІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

ПРІОРИТИЗАЦІЯ ІНІЦІАТИВ

(ілюстративно, за попередніми експертними оцінками)

- ЕФЕКТ** розраховується на основі зростання ВВП / зайнятості / надходжень до бюджету в майбутньому; при цьому враховуються необхідні витрати державного бюджету на реалізацію
- ПРОСТОТА** оцінюється за тим, на якому рівні потрібно приймати зміни до нормативно-правових актів, скільки коштів та часу потрібно для реалізації ініціативи

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНІЦІАТИВИ

ДОСТУП ДО ФІНАНСІВ

1 Мораторій на збільшення податкових ставок 2 Відновлення своєчасного автоматичного відшкодування ПДВ 3 Мораторій на позапланові перевірки бізнесу 4 Сприяння реалізації металобрухту держпідприємствами 5 Зниження тарифів Укрзалізниці на вантажоперевезення	6 Зниження портових зборів 7 Перегляд вартості нестандартного підключення 8 Зменшення обмежень на імпорт сировини 9 Державні гарантії для підтримки промисловості 10 Можливість перенесення строків виконання екологічних проектів, продовження технормативів	11 Сприяння екомодернізації за рахунок екологічного податку та доступу до міжнародного фінансування 12 Відтермінування впровадження та перегляд нового договору УЗ 13 Здешевлення грошей для промисловості за рахунок покращення кредитних рейтингів

ДОСТУП ДО РИНКІВ

1 Збільшення державних закупівель продукції ВПК вітчизняного виробництва 2 Стимулювання внутрішнього попиту на продукцію машинобудування 3 Забезпечення виконання інвестиційних програм державними підприємствами	4 Активізація механізму локалізації для продукції машинобудування 5 Забезпечення ефективної підтримки промислового експорту 6 Активізація торгівельної дипломатії для мінімізації втрат від захисних засобів інших країн

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

1 Стимулювання розвитку індустріальних парків 2 Стимулювання інвестицій у виробниче обладнання 3 Створення податкових стимулів для інвестицій	4 Покращення системи обліку викидів та активізація розробки системи торгівлі квотами 5 Недопущення встановлення завищених національних цілей щодо скорочення викидів CO2 6 Вторинне використання промислових відходів

ДОСТУП ДО ФІНАНСІВ

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

1 Мораторій на збільшення податкових ставок	- Ввести мораторій на збільшення всіх ставок податків та зборів до 2021 року для усунення додаткового фінансового тиску у період відновлення після кризи - Неприпустимість збільшення навантаження на ФОП (в т.ч. за рахунок другого рівня пенсійного забезпечення)	Збереження ліквідності підприємств та ефект визначеності у кризових умовах
2 Відновлення своєчасного автоматичного відшкодування ПДВ	Відновити своєчасне автоматичне відшкодування ПДВ платникам податків без документальних перевірок	Уникнення необхідності нових кредитних запозичень для покриття витрат, що дозволить зекономити до 5 млрд грн; запобігання зменшенню обсягів виробництва та експорту через брак робочого капіталу
3 Мораторій на позапланові перевірки бізнесу	Продовжити мораторій на позапланові перевірки бізнесу до кінця 2020 року для усунення додаткового адміністративного тиску у період відновлення після кризи	Перерозподіл часових та фінансових ресурсів підприємств, які можуть бути використані для адаптації у кризових умовах — до 0,14 млрд грн; зменшення бюджетних надходжень від штрафів до 0,07 млн грн;
4 Сприяння реалізації металобрухту держпідприємствами	Сприяти реалізації металобрухту державних підприємств шляхом спрощення бюрократичних процедур (в тому числі скасування обов'язкової оцінки вартості), проведення інвентаризації та реалізації наявних залишків брухту. Захід допоможе реалізувати активи, що знаходяться на балансі державних підприємств та не приносять користі, а промисловим виробництвам дозволить отримати доступ до дешевої сировини	Отримання державними підприємствами додаткового доходу та збільшення промисловими підприємствами обсягів виробництва й експорту. Наприклад, у 2020 УЗ може додатково отримати 0,8 млрд грн, а бізнес — до \$0,6 млрд валютної виручки внаслідок імплементації заходу

ІНІЦІАТИВА

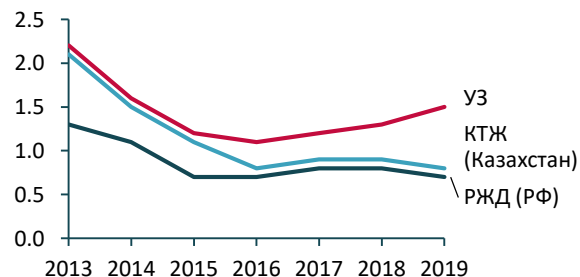
ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

5 Зниження тарифів Укрзалізниці на вантажоперевезення	• Зниження тарифів. Повернення тарифів до обґрунтованого рівня – відповідно до динаміки цін виробників промислової продукції у 2019 році. Це забезпечить вивільнення додаткових коштів для бізнесу, уповільнить зниження обсягів вантажоперевезень УЗ • Захід має реалізовуватись у комплексі з реформуванням УЗ • <i>Більше деталей див. на слайдах 14-15</i>	Зниження тарифів на 7.4% дозволить компаніям галузі зекономити до 1.1 млрд грн, що позитивно відобразиться на експорті та податкових надходженнях від промисловості. Зниження тарифів уповільнить зниження обсягів вантажоперевезень УЗ
6 Зниження портових зборів	• Пряме зниження портових зборів на 20%. Це забезпечить більш швидке вивільнення коштів для бізнесу та збільшення товарообігу для портів • При цьому, рівень вкладень в розвиток інфраструктури може бути збережено та збільшено за рахунок зниження норми відрахування дивідендів АМПУ з 90% до 30% (з 01.07.2020) • <i>Більше деталей див. на слайді 16</i>	Поступове (на 10% з 01.07.2020 та 20% з 01.01.2021) зниження тарифів для доходів АМПУ буде частково компенсовано збереженням товарообігу у портах на відміну від скорочення товарообігу при поточних тарифах. Вивільнені кошти для бізнесу 0.4 млрд. грн. Зниження лоцманських зборів на 30% дозволить зекономити до 1,8 млрд грн для галузі та запобігти скороченню обсягу перевезень й експорту
7 Перегляд вартості нестандартного підключення	• Переглянути методику визначення вартості нестандартного підключення до електромереж та скорегувати вартість до економічно обґрунтованого рівня	Економія бізнесу до 2,5 млрд грн за рахунок зменшення платежів до облenerго, втрати для державного бюджету – 0,5 млрд грн

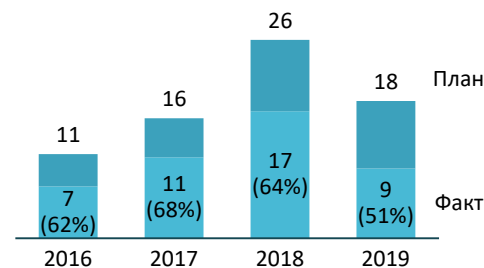
5 \ ФІНАНСОВІ ДИСБАЛАНСИ В УЗ ЗМЕНШУЮТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЗАЛІЗНИЦІ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Вантажні тарифи УЗ та залізниць конкурентів, €/т.км

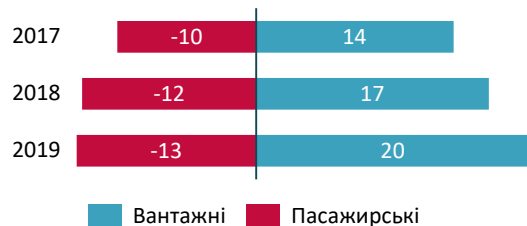
(1) Вантажовідправники України вимушено сплачують набагато вищі вантажні тарифи (€/т.км.), ніж їх конкуренти в сусідніх країнах (РЖД в РФ, КТЖ в Казахстані), що дозволяє УЗ отримувати операційний прибуток від вантажних перевезень на рівні 20-27% (в 2-15 разів вище, ніж у ЄС)

Виконання планів кап. Інвестицій, млрд грн

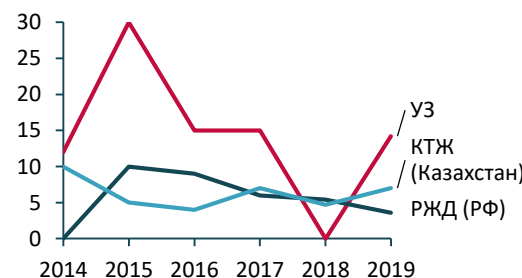
(4) Наслідком фінансових дисбалансів є недовиконання планів капітальних інвестицій, технічна деградація УЗ (зношеність локомотивів >95%, у >1/3 довжини колій УЗ прострочені планові ремонти), що призводить до уповільнення руху (обіг вантажного вагону зріс з 8.6 діб у 2014 до 10.4 доби у 2018) та зростання витрат вантажовласників на залучення вагонів

Прибутки вантажного сегменту УЗ та збитки пасажирського, млрд грн

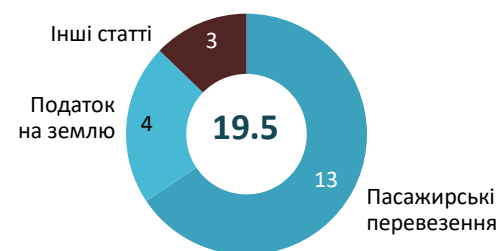
(2) Вантажний сегмент УЗ є більш прибутковий порівняно з залізницями конкурентами (+27% УЗ, +10% РЖД, -1% КТЖ). При цьому, дані прибутки в основному витрачають на покриття зростаючих збитків пасажирського сегменту (-129% УЗ, +6% РЖД, -3% КТЖ). Така модель працює тільки в Індії, у розвинених країнах пасажирські перевезення фінансуються з бюджету

Динаміка індексації вантажних тарифів в національній валюті, %

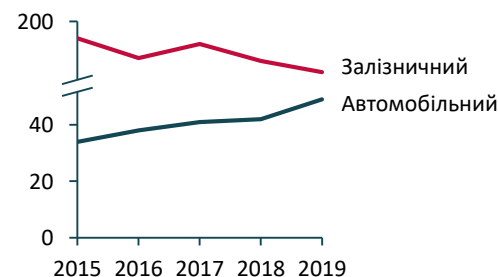
(5) Багато років фінансові проблеми в УЗ намагаються вирішувати найбільш прямолінійним способом – значною індексацією вантажних тарифів, темпи якої суттєво перевищують аналогічні показники в РФ та Казахстані. В 2019 році при зниженні цін виробників промислової продукції на -7,4% вантажні тарифи УЗ були підвищені на +14,2%

Використання прибутків вантажних перевезень, млрд грн, 2019

(3) Прибутки УЗ використовуються на нецільові статті витрат. Зокрема, 12.8 млрд грн витрачається на покриття збитків сегменту пасажирських перевезень, а 4.2 млрд грн на сплату податку на землю під коліями

Динаміка вантажообігу, млрд т.км

(6) Високі тарифи, технічна деградація, сповільнення руху, низька якість послуг призводять до розмивання вантажної бази УЗ - з 2015р. по 2019р. вантажообіг на УЗ знизився на -6.5%, при цьому автомобільні перевезення зросли на +44%, що призводить до втрати доходів УЗ та подальшого погіршення ситуації як в УЗ, так і галузях-її клієнтах.

ПОРЯД ЗІ ЗНИЖЕННЯМ ТАРИФІВ, НЕОБХІДНО ПРОВЕСТИ ФУНДАМЕНТАЛЬНІ РЕФОРМИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРЗАЛІЗНИЦІ

СИСТЕМНІ ПРОБЛЕМИ УЗ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ВИРІШЕННЯ

- **Ключові вантажовідправники – промисловці та аграрії – змушені оплачувати пасажирські перевезення** і потерпати від системного росту тарифів, який веде до втрати ними конкурентоспроможності на міжнародних ринках, втрати надходжень до бюджету, скорочення робочих місць, валютних надходжень. Наразі **УЗ компенсує збитки пасажирських перевезень за рахунок вантажних перевезень**. У 2019 році прибуток з сегменту вантажних перевезень склав 19.5 млрд грн, в той час як збитки пасажирського сегменту склали 12.8 млрд грн
- **УЗ втрачає доходи та має невикористані ресурси**, які могли би бути застосовані для покриття втрат і інвестицій в інфраструктуру. Йдеться про непрофільне оподаткування та активи, можливості оптимізації персоналу, тощо
- **Відсутність інвестицій у модернізацію**, в тому числі через монополію на ринку, призводить до занепаду залізниці. Ступінь зносу тепло- та електровазів складає 90%+, що зумовлює низьку швидкість, надійність, ефективність вантажних перевезень та призводить до втрат вантажовідправників

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УЗ

- **Звільнити від оподаткування землі** під залізничною інфраструктурою (загальноєвропейська практика)
- **Спрямувати 2% Дорожнього Фонду на розвиток інфраструктури УЗ**. Для перевезення вантажів і пасажирів УЗ використовує дизельне паливо, на яке сплачує акциз, кошти з якого наразі надходять в Дорожній фонд для розвитку автодоріг.
- **Спростити порядок реалізації металобрухту** в частині відміни обов'язкової оцінки (ціна повинна визначатись за результатами конкурентного аукціону); вжити заходи для інтенсифікації відвантаження металобрухту
- **Скоротити збитковість пасажирських перевезень** за рахунок оптимізації витрат, підвищення продуктивності персоналу, перегляду пільг та поступового приведення цін на квитки до економічно обґрунтованого рівня. **Впровадити механізм компенсації пасажирських перевезень** за допомогою прямих постійних державних субсидій, адресних субсидій пільговим категоріям громадян
- **Здійснити демонополізацію, фінансове та організаційне розділення УЗ** на сегменти за видами діяльності (оперування інфраструктурою, пасажирські перевезення, вантажні перевезення) з виділенням всередині УЗ конкуруючих компаній в кожному сегменті крім інфраструктури у вигляді акціонерних товариств

РЕЗУЛЬТАТ, ЩО БУДЕ ОТРИМАНО

- **Фінансове навантаження на УЗ зменшиться** – наразі компанія змушена сплачувати **4 млрд грн на рік** у формі земельного податку
- **Кошти від сплаченого УЗ акцизу в розмірі 1.5 млрд на рік** можуть бути спрямовані на модернізацію інфраструктури
- **Додатковий дохід для УЗ може скласти 1.2 млрд грн на рік** за рахунок продажу від 250 тис. т.
- **Скорочення збитків у сегменті пасажирських перевезень** можливе до **12.8 млрд грн на рік**
- Нова структура створить **передумови для підвищення прозорості, покращення якості сервісу, зростання ефективності, дозволить залучати приватний капітал** як додатковий ресурс для розвитку залізниці, що відповідає цілям Угоди про Асоціацію з ЄС та сприятиме розвитку партнерських відносин у розвитку спільної транспортної системи

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

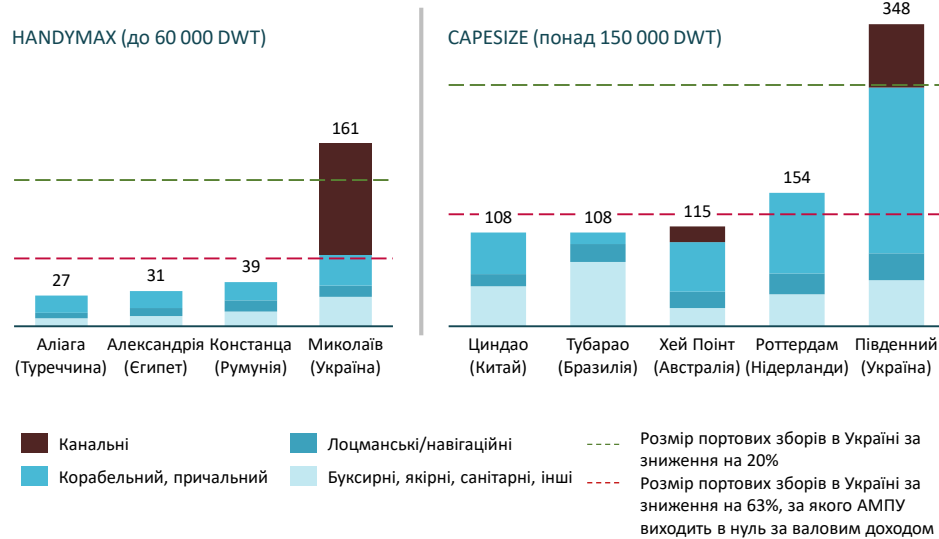
- **Знизиться фінансове навантаження на УЗ**, що сприятиме її фінансовому оздоровленню та **компенсує обмеження тарифів**, необхідне для збереження конкурентоспроможності вантажовідправників, валютних надходжень від експорту, робочих місць, податкових надходжень
- **УЗ перестане втрачати обсяги вантажоперевезень**
- Буде створено **передумови для оновлення інфраструктури та рухомого складу** сегменту вантажних перевезень

6 \ ПОРТОВІ ЗБОРИ В УКРАЇНСЬКИХ ПОРТАХ Є ОДНИМИ З НАЙВИЩИХ У СВІТІ; ЇХ ЗНИЖЕННЯ ДОЗВОЛИТЬ ЗБІЛЬШИТИ ВАНТАЖОПЕРЕРОБКУ

ТРЕНДИ

ПОРТОВІ ЗБОРИ ДЛЯ СУДЕН РІЗНИХ КЛАСІВ У ПОРТАХ СВІТУ, \$ ТИС. / СУДОЗАХІД

ДИНАМІКА ВАНТАЖОПЕРЕРОБКИ В МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ, МЛН. Т

Джерело: АМПУ, Світовий банк

ВИКЛИКИ

- Українські порти є одними з найдорожчих як у регіоні Чорного моря, так і у порівнянні зі іншими міжнародними портами. Наприклад, збори за найпоширеніші у світі та в українському морському вантажопотоці **суховантажні суди Handymax та Capesize** (якими перевозяться вугілля, руда, чорні та кольорові метали, зерно) перевищують світові аналоги більш, ніж вдвічі
- Даний рівень портів зборів є **економічно необґрунтованим та не забезпечує покращення водної інфраструктури/послуг** через їх нецільове використання (перерахування дивідендів до бюджету, адміністративні витрати)
- За оцінкою експертів Світового банку, **потенціал зниження портів зборів у 2017 становив 63%** (тобто, навіть при зниженні зборів на 63%, АМПУ отримувала би валовий прибуток)

- При зниженні рівня тарифів зростає обсяг вантажообігу. За час зниження на 20% від 1 січня 2018 року вантажообіг зріс на 20%
- За оцінками, за умови зниження тарифів з першого півріччя 2020 року, до кінця 2021 року обсяг вантажообігу збільшиться на 16 млн т, або на 10%

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Зниження портів зборів на 10% з 01.07.2020 та на 20% з 01.01.2021. Запровадження заходу підтримують: Федерація металургів України, Укрметалургпром, Українська зернова асоціація, Союз хіміків України, Федерація роботодавців ПЕК України, Українська асоціація виробників феросплавів та іншої електрометалургійної продукції, Асоціація «Скло України», Європейська бізнес асоціація (ЕВА), Федерація роботодавців транспорту України

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

- Захід створить 0.42 млрд грн додаткових коштів для бізнесу, дозволить зберегти конкурентоспроможність, обсяги виробництва, робочі місця, експортну виручку та майбутні податкові надходження
- Це призведе до втрат АМПУ у розмірі 0.21 млрд грн
- Для компенсації втрат АМПУ пропонуються **знижити норму відрахування дивідендів до 30%** (з 01.07.2020); це дозволить забезпечити інвестиції в інфраструктурні проекти та зменшити розрив у якості обслуговування зі світовими аналогами
- У свою чергу, додатковий інвестиційний ресурс дозволить завершити проекти з **днопоглиблення до причалів ДП Південний та ТОВ ТІС**, що сприятиме розвитку галузі

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

8 Зменшення обмежень на імпорту сировини	Зменшити обмеження на імпорту сировини, яка не виробляється або недостатньо виробляється в Україні: • Скасувати квоти на імпорту сірчаної кислоти, оскільки внутрішнє виробництво не задовольняє потреби галузі • Скасувати мита на імпорту вапняку та вогнетривів (виробництво в Україні не покриває потреби ринку, оскільки велика частина виробництва залишилась на тимчасово окупованих територіях ОРДЛО), фероніобію (не виробляється в Україні) та великогабаритних шин	Забезпечення національного виробника потрібним обсягом ключової сировини Скасування імпортних мит коштуватиме бюджету 0,3 млрд грн, але зменшить собівартість виробництва, що дозволить підвищити конкурентоспроможність української продукції, збільшити об'єми виробництва та експорту
9 Державні гарантії для підтримки промисловості	• Використання механізму державних гарантій для запуску програм підтримки промисловості	Створення додаткового оборотного капіталу / інвестиційного ресурсу для промислових компаній
10 Можливість перенесення строків виконання екологічних проектів, продовження технормативів	• Надати можливість підприємствам переносити строки виконання заявлених екологічних проектів з плановим строком реалізації до 2021 на строк до 2022 • Продовжити дію чинних технологічних нормативів для коксохімічного та агломераційного виробництва та виключити нормування CO для металургійного та коксохімічного виробництва	Захід дозволить компаніям уникнути штрафних санкцій та не зупиняти окремі агрегати; таким чином запобігти зменшенню обсягів виробництва та експорту

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

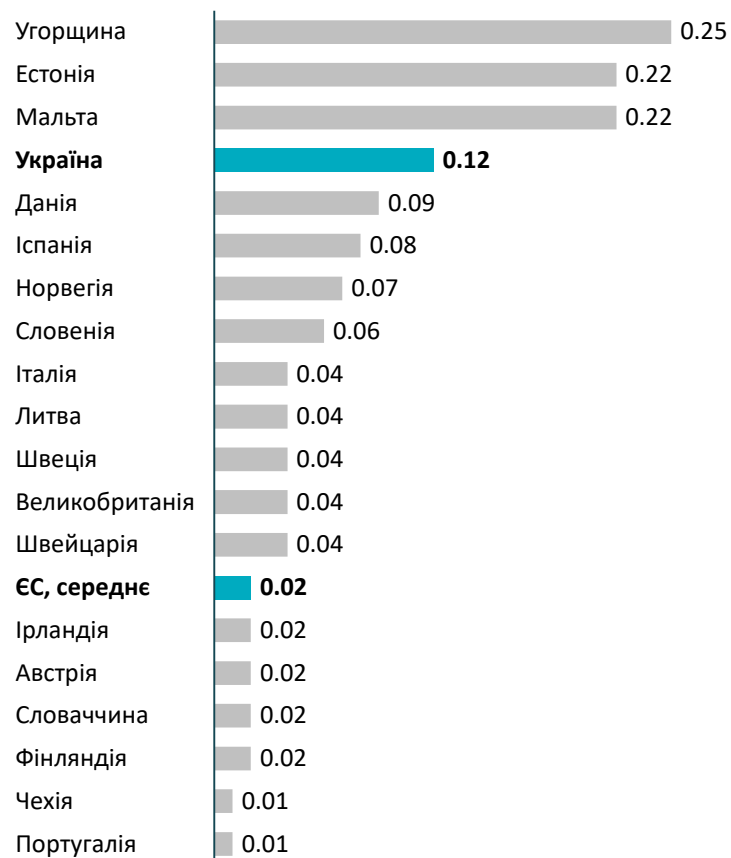
11 Сприяння екомодернізації за рахунок ефективного використання екологічного податку та доступу до міжнародного фінансування	- Надати можливість підприємствам використовувати до 70% нарахованого екологічного податку для фінансування проектів екологічної модернізації - Забезпечити спрямування 100% сплаченого податку у спецфонди бюджету з цільовим використанням. Зараз 45% коштів, зібраних з екологічного податку, спрямовується до загального фонду держбюджету, решта – до місцевих бюджетів, де використовується неефективно через брак інструментів у місцевих громад - Сприяти доступу до міжнародного фінансування для екомодернізації (зокрема, в рамках «Нової зеленої угоди») - <i>Більше деталей див. на слайді 19</i>	Перерозподіл до 4 млрд грн на проекти з екомодернізації всередині компаній замість сплати до бюджету дозволить створити додатковий ресурс оборотних коштів. У поєднанні з цільовим використанням сплаченого екологічного податку та залученням міжнародного фінансування, це дозволить прискорити екомодернізацію української промисловості
12 Відтермінування впровадження та перегляд нового договору УЗ	- Відтермінувати впровадження нового договору УЗ щонайменше до 01.07.2020 - Переглянути пункти, що дискримінують вантажовідправників	Дозволить уникнути додаткового тарифного навантаження для промисловців – ключових вантажовідправників, допоможе зберегти робочі місця, податкові надходження, валютну виручку
13 Здешевлення грошей для промисловості за рахунок покращення кредитних рейтингів	- Сприяти підвищенню України в рейтингу ОЕСР з 6 до 5, що дозволить знизити вартість міжнародного фінансування для закупівлі високотехнологічного обладнання через ЕКА (ставка, строк погашення) та збільшити кредитні ліміти - Покращення кредитних рейтингів (S&P, Moody's, Fitch), що збільшить доступність зовнішнього фінансування для українських компаній - Якісне обслуговування державного боргу, співпраця з МВФ та іншими кредиторами	Збільшення доступності грошей дозволить прискорити темпи розвитку промисловості за рахунок збільшення інвестицій в реальний сектор України та зниження фінансового навантаження на українські підприємств

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ ДОПОМОЖЕ ПРИСКОРИТИ ЕКОМОДЕРНІЗАЦІЮ ТА ПІДТРИМАТИ КОМПАНІЇ НЕОБХІДНОЮ ЛІКВІДНІСТЮ

ТРЕНДИ

РІВЕНЬ ФІСКАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ПОДАТКАМИ В УКРАЇНІ ТА ЄС, ПИТОМА ВАГА ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ У ВВП КРАЇН, %

ВИКЛИКИ

- Україна займає 109 місце з 180 країн світу за станом екології згідно світового рейтингу EPI (Environmental Performance Index, 2018). З 2014 Україна опустилася в цьому рейтингу на 14 позицій, що свідчить про **недостатні темпи поліпшення** показників екології в порівнянні з іншими країнами
- При цьому, **рівень фінансового навантаження екологічними податками в Україні вищий, ніж у ЄС**. Питома вага екологічного податку у ВВП в Україні в 6 разів більша, ніж в середньому по ЄС (0.12% проти 0.02%)
- Екологічні податки в Україні виконують виключно фінансову мету** і не є інструментом стимулювання екологічної модернізації підприємств. 45% коштів з екологічного податку направляється до загального фонду держбюджету, без конкретного цільового використання. Решта (55%) направляється до спеціальних фондів місцевих бюджетів, але використовується неефективно у зв'язку з нестачею інструментів і можливостей у місцевих громадах
- В Україні відсутня система стимулів для екомодернізації**. Натомість, в країнах ЄС працює система податкових пільг і інших стимулів при інвестуванні підприємств в природоохоронні заходи; тобто, в ЄС система оподаткування виконує стимулюючу функцію на додаток до фінансової
- Підприємствам бракує фінансових ресурсів для екомодернізації**. Можливості для здійснення екологічної модернізації в Україні були невисокі і до COVID-19, а пов'язана з пандемією глобальна криза призвела по нестачі ресурсів навіть для операційних витрат

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Надати можливість підприємствам використовувати до 70% нарахованого екологічного податку для фінансування проектів екомодернізації
- Забезпечити спрямування 100% сплаченого податку у спецфонди бюджету з цільовим використанням. Таким чином, зібрані з екологічного податку кошти будуть спрямовані на покращення екології

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

- Створення стимулів для екомодернізації української промисловості
- Забезпечення підприємств гарантованим фінансовим ресурсом за рахунок перерозподілу до 4 млрд коштів з бюджету до компаній для проведення екомодернізації (особливо актуально в період світової кризи, зниження промислового виробництва в Україні і дефіциту ліквідності у підприємств)
- Цільове використання 100% коштів екологічного податку на програми екологічної модернізації, від чого в першу чергу виграють громадяни

ДОСТУП ДО РИНКІВ

\ ДОСТУП ДО РИНКІВ (1/3)

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

1

Збільшення державних закупівель продукції ВПК вітчизняного виробництва

- Збільшити державні закупівлі продукції військово-промислового комплексу вітчизняного виробництва, а саме **транспортних засобів, військової техніки, систем озброєння із обов'язковим рівнем локалізації від 30%** у 2020 на 25 млрд грн шляхом імпортозаміщення

Додатковий обсяг замовлень для машинобудування для ВПК складе 25 млрд грн, що дорівнює витратам бюджету; призведе до створення доданої вартості та робочих місць у низці суміжних галузей через довгі ланцюги вартості галузі

2

Стимулювання внутрішнього попиту на продукцію машинобудування

- Створити програму **компенсації кредитної ставки при закупівлі складної індустріальної техніки** (літальні апарати, кораблі, локомотиви, верстати, гірничо-добувна техніка) вітчизняного виробництва

Виділення 1 млрд грн бюджетних коштів може призвести до збільшення випуску продукції на 3.9 млрд грн, в тому числі машинобудівної на 2.5 млрд грн (за умови ефективної відсоткової ставки по кредиту 20%, частки кредитних коштів – 70%, терміну кредитування – 3 роки)

\ ДОСТУП ДО РИНКІВ (2/3)

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

3

Забезпечення виконання інвестиційних програм державними підприємствами

- Забезпечити виконання інвестиційних програм державними корпораціями, що відповідають за базову інфраструктуру та безпеку (Укрзалізниця, Енергоатом, Укргідроенерго, Укренерго, АМПУ, Укргазвидобування, Укрводшлях, Укравтодор) через посилення відповідальності керівників компаній та профільних міністерств за їх невиконання

Інвестиційні програми виконуються на рівні ~70%. Підвищення рівня виконання з 70% до 95% у 2020 означатиме 26 млрд грн додаткових інвестицій, що вже фактично закладені в бюджет. Захід стимулюватиме внутрішній попит на складну індустріальну продукцію та водночас розширить можливості для експорту шляхом ліквідації вузьких місць, збільшення швидкості доставки вантажів, зменшення транспортних витрат

4

Активізація механізму локалізації для продукції машинобудування

Розробити та запровадити механізм підвищення ступеню локалізації у державних закупівлях – наприклад, застосування цінової преференції у розмірі 10% при дотриманні критерію локалізації на рівні понад 30%.

Зокрема, до 2030 забезпечити виробництво:

- ~950 тепловозів і електровозів для УЗ із локалізацією 30%+ на 7 млрд дол. (потенційні партнери – GE, Alstom, Siemens)
- 100 тис. вантажних і 1 тис. пасажирських вагонів із локалізацією 80%+ на 4 млрд дол.
- 3000 одиниць комунального пасажирського транспорту на електротязі (трамваї, тролейбуси та електробуси) із локалізацією 30%+ на суму 2,7 млрд дол.
- Портових кранів із локалізацією 50%+ на 1,5 млрд. дол.
- Трансформаторів і металоконструкцій для Укренерго із локалізацією понад 50%+ на 2,5 млрд дол.

Шляхом імпортозаміщення обсяги замовлень на можна збільшити до 35 млрд грн у 2020, в тому числі до 12 млрд грн машинобудівної продукції. Захід коштуватиме 7 млрд грн через втрату імпортного мита. У довгостроковій перспективі, стимулювання локалізації дозволить перезапустити національне машинобудування, оновити інфраструктуру, принесе додаткові податкові надходження

\ ДОСТУП ДО РИНКІВ (3/3)

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

5

Забезпечення ефективної підтримки промислового експорту

- **Експортно-кредитне агентство.** Необхідний повноцінний запуск (організаційні, нормативні питання, докапіталізація)
- **Офіс з просування експорту.** Необхідна підтримка ініціатив з розробки секторальних програм експортного зростання та заснування торгових місій для консультування українських промисловців та підтримки у пошуку партнерів. Сприяння взаємодії з існуючими дослідницькими інститутами (Інститут інформатизації та моделювання економіки, Держзовнішінформ). Додаткове фінансування 200 млн грн

Зростання обсягів виробництва та експорту. В інших країнах, із запуском комплексної системи підтримки експорту відбулось зростання експорту в середньому на 44%.

6

Активізація торгівельної дипломатії для мінімізації втрат від захисних засобів інших країн

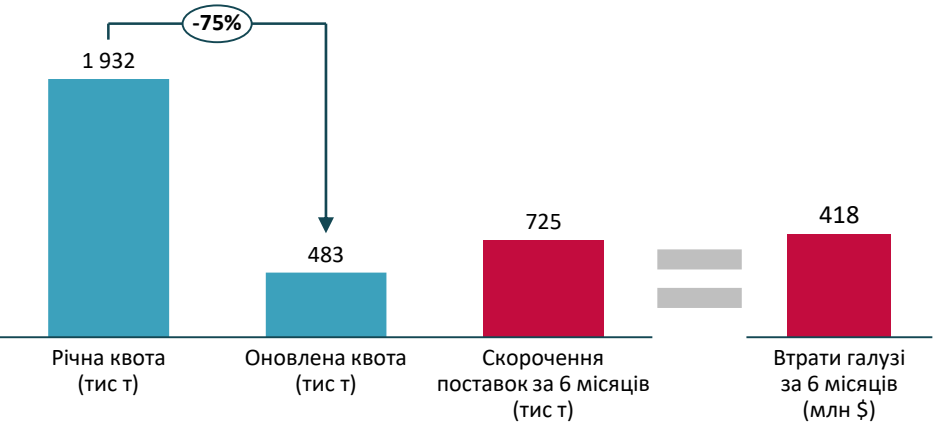
- Активізація торгівельної дипломатії для **мінімізації втрат від захисних заходів іноземних партнерів**, зокрема, намір щодо зниження квот на безмитний імпорт металевої продукції на 75% до Європейського союзу
- Передбачити запобіжники від можливого застосування СВБТ (carbon border adjustment tax) для товарів з України
- *Більше деталей див. на слайді 24*

Мінімізація втрат від захисних заходів інших країн. Наприклад, запобігання введенню ЄС квот на безмитний імпорт металопродукції на 75% попередить втрати для галузі до \$418 млн; недопущення застосування Європейським Союзом до української промислової продукції СВБТ (carbon border adjustment tax) збереже доступ на ключовий ринок

ВИКЛИКИ

ОЦІНКА МОЖЛИВИХ ВТРАТ ВІД ОБМЕЖЕННЯ ІМПОРТНИХ КВОТ У ЄС, ТИС Т ТА МЛН \$

- Через COVID-19 та кризу потерпають усі експортні підприємства. Вони зіштовхуються з логістичними проблемами та впровадженням протекціоністських заходів з боку інших держав
- EUROFER звернувся до Єврокомісії (ЄК) з ініціативою скорочення імпорتنних квот на металопродукцію на 75% строком на 6 місяців у зв'язку з пандемією COVID-19
- В даний час процес перегляду квот триває, рішення ЄК очікується у другій половині травня - на початку червня; ЄК перебуває під значним тиском місцевих виробників і окремих держав членів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Перегляд Угоди про вільну торгівлю з ЄС, зокрема в частині збільшення квот на експорт з України та усунення можливості застосування антидемпінгових та інших обмежувальних заходів до продукції походженням з України
- Активізація торгівельної дипломатії для полегшення доступу продукції з України на ринки США, Туреччини, Північної Африки та Близького Сходу
- Проведення ряду прямих контактів між Урядом України та керівництвом ЄК (на рівні Прем'єр міністр - Президент ЄК; торговий представник України - комісар з питань торгівлі ЄС) – зокрема, для врегулювання нагального питання по ризиках скорочення квоти в ЄС на 75%
- Підвищення інституційної спроможності України здійснювати заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії торгівельних партнерів

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

- Можливість збільшення (або уникнення зниження) обсягів виробництва для промисловості та реалізації продукції на експортних ринках
- Для бюджету і держави в цілому: потенційне збільшення (або уникнення зниження) податкових платежів від компаній ГМК та покращення платіжного балансу
- Кейс скорочення імпорتنних квот для української металопродукції (товстолистовий прокат, катанка, холоднокатаний плоский прокат, труби, дрід, арматура, тощо) в ЄС. Якщо вдасться запобігти, це дозволить зберегти обсяги експорту 725 тис т металопродукції на \$418 млн і, відповідно, обсяги виробництва, зайнятість, податкові надходження

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

1	Стимулювання розвитку індустріальних парків	Активізувати фінансування проектування та будівництва інфраструктури індустріальних парків, в тому числі в рамках спеціалізації територій, що дасть змогу до створення промислових майданчиків із доступом до ключової інфраструктури та людських ресурсів	Залучення інвестицій та прискорення розвитку. У 2020 можливе залучення до 2,7 млрд грн інвестицій за умови державних витрат на проектування на рівні 1,4 млрд грн; у наступні 5 років можливе залучення до 274 млрд грн за умови державних витрат на рівні 13 млрд грн на інфраструктурне будівництво
2	Стимулювання інвестицій у виробниче обладнання	- Запровадити 100% амортизацію основних засобів (виробничого обладнання) під час їх введення в експлуатацію до кінця 2020 року - Звільнення від ввізного мита імпортного обладнання виробничого призначення, що не виробляється в Україні - Відтермінування сплати ПДВ на обладнання виробничого призначення вітчизняного виробництва до першої події на термін не більше 6 місяців після розмитнення	Насичення ринку обладнанням, що сприятиме переходу до виробництва з вищою доданою вартістю; збереження ліквідності компаній внаслідок економії на податку на прибуток та ввізному миті, відтермінування сплати ПДВ
3	Створення податкових стимулів для інвестицій	- Системне реформування податкової системи для створення стимулів для інвестицій. Інструменти можуть включати: - амністію капіталу для стимулювання повернення коштів з тіні до української економіки - заміну податку на прибуток податком на виведений капітал для заохочення бізнесу реінвестувати в розвиток	Створення сприятливих умов для інвестування у створення нових і розвиток існуючих промислових підприємств

\ МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК (2/2)

ІНІЦІАТИВА

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

4	Покращення системи обліку викидів та активізація розробки системи торгівлі квотами	- Забезпечити впровадження в Україні повноцінних систем обліку обсягів викидів CO2 промисловими підприємствами. Існуючі системи мають значні недоліки - Почати розробку української системи торгівлі квотами на викиди. Даний захід є умовою вже підписаних Україною угод, відповідає європейській практиці	Контроль над забрудненням та можливості додаткових інвестицій у проекти екомодернізації та мінімізації шкідливих викидів; підвищення конкурентоспроможності української продукції на зовнішніх ринках; недопущення застосування Європейським Союзом до української промислової продукції CBAT (carbon border adjustment tax), що дозволить зберегти доступ на ключовий ринок ЄС, і, відповідно, зберегти обсяги виробництва, зайнятість, податкові надходження
5	Недопущення встановлення завищених національних цілей щодо скорочення викидів CO2	- Не допустити встановлення завищених національних цілей щодо скорочення викидів CO2 (не вище поточного рівня – скорочення на 40% від рівня 1990) - <i>Більше деталей див. на слайді 28</i>	Усунення ризиків у вигляді неможливості відновлення обсягів виробництва української промисловості після подолання кризи або навіть подальше їх скорочення, які можливі в разі встановлення завищених вимог до цільових викидів CO2
6	Вторинне використання промислових відходів	Включення обов'язкових 10-30% питомої ваги промислових відходів (в тому числі металургійних та енергетичних шлаків) у програми публічних закупівель агенств автомобільних доріг для ремонту доріг або інших типів інфраструктурного будівництва	Вторинне використання відходів у дорожньому будівництві сприяє створенню циркулярної економіки, вирішенню екологічних проблем; додаткові бюджетні витрати на транспортування шлаків можуть бути частково компенсовані економією до 400 млн грн на їх собівартості

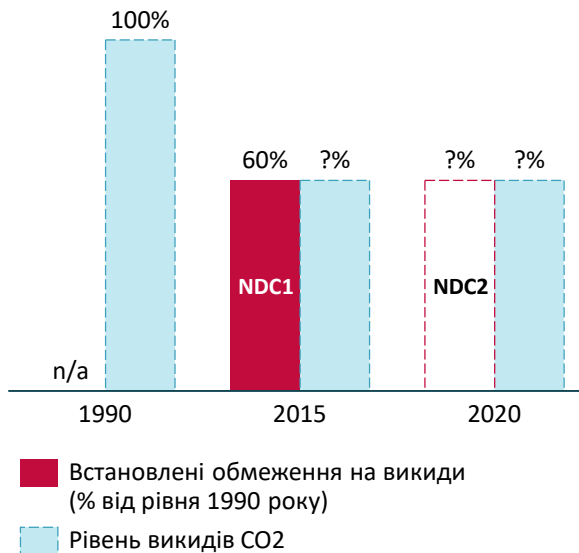

5 \ РОЗУМНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКИДІВ CO² ДОЗВОЛИТЬ ПРОМИСЛОВІСТІ ВІДНОВИТИСЯ ПІСЛЯ КРИЗИ ТА ЗБЕРЕГТИ ДОСТУП ДО КЛЮЧОВИХ РИНКІВ

Ризик 1

ТРЕНДИ

РІВЕНЬ ВИКИДІВ CO² В УКРАЇНІ ВІД РІВНЯ 1990, %

ЗАГАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

- Встановлення завищених національних цілей щодо скорочення викидів CO² несе середньо- і довгострокові ризики у вигляді обмеження для розвитку промисловості
- Україна вже взяла на себе зобов'язання скоротити загальний обсяг викидів CO² на 40% від 1990. В рамках Паризької угоди (глобальна угода щодо заходів зі зменшення викидів CO²) встановлено так званий NDC1 на рівні 60% від 1990. Це означає зобов'язання не перевищувати встановлений рівень викидів у майбутньому
- До 30 вересня 2020 року Україна повинна подати інформацію щодо NDC2 – Другий Національно-визначений внесок, тобто оновити національні цілі щодо скорочення викидів CO².
- Україна не має достовірних статистичних даних для прийняття рішення про встановлення додаткових обмежень - в Україні відсутня повноцінна система обліку обсягів викидів CO². Відповідно до прийнятого законодавства, система обліку обсягів викидів CO² повинна запрацювати з 2021, перші звіти будуть наявні у І-ІІ кварталі 2022. Обсяг викидів CO² залежить від об'ємів промислового виробництва та його енергоефективності
- Інші країни, що розвиваються, виважено підходять до питання встановлення національних обмежень по викидам CO²

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Встановлення обґрунтованих національних цілей щодо скорочення викидів CO² (не вище вже встановленого рівня – скорочення на 40% від рівня 1990)
- Впровадження повноцінної системи обліку обсягів викидів CO² і розробка національної системи торгівлі квотами на викиди CO²

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

- Обґрунтовані національні цілі щодо скорочення викидів CO² усунуть ризики неможливості відновлення обсягів виробництва промисловості після подолання кризи

Ризик 2

РИЗИК

- Запровадження Європейським Союзом СВАТ (carbon border adjustment tax) щодо імпорتنих товарів з високим рівнем енергоемності (металургія, виробництво електроенергії, цементу, ін.)
- Ризик зниження експорту по окремим товарам на 30%

НЕОБХІДНІ ДІЇ

- Впровадження повноцінної системи обліку обсягів викидів CO² і розробка національної системи торгівлі квотами на викиди CO², що зменшить вірогідність застосування СВАТ до українського експорту до ЄС
- Комунікація з ЄС для запобігання застосування СВАТ до українського експорту; передбачення запобіжників від застосувати СВАТ у рамках запланованого перегляду Угоди про Асоціацію

ОЧІКУВАНИЙ ЕФЕКТ

- Збереження доступу на найважливіший для України ринок ЄС
- Збереження та збільшення конкурентоспроможності українських товарів на ринку ЄС у порівнянні з країнами, до продукції яких буде застосовуватися СВАТ

ІНІЦІАТИВА

Заходи захисту національного виробника шляхом обмеження імпорту

ДЕТАЛІЗАЦІЯ

- **Запровадити обмеження щодо імпорту товарів в рамках чинних торгових розслідувань.** На сьогодні проводиться 12 антидемпінгових і 5 спеціальних розслідувань. Позитивні результати цих розслідувань і запровадження обмежень у вигляді антидемпінгового чи спеціального мита, квоти на імпорт дозволять знизити обсяги імпорту продукції, яка вже виробляється в Україні, а саме: сталеві троси і канати, мінеральні добрива, алюмінієві колісні диски, ПВХ, поліетилен, каустична сода, сірники, стрілочні переводи, сталеві безшовні труби, сталеві кріплення та скраплений газ
- **Розпочати додаткові захисні розслідування,** зокрема щодо імпорту сталю прокату та труб у зв'язку з ризиками значного збільшення обсягів імпорту в результаті кризи на світових товарних ринках та одночасне введення попередніх заходів у вигляді 15% імпортного мита

ЗАКОН №540-XI: КМУ розробити державну програму заходів з підтримки галузей економіки і захисту їх товарів, робіт та/або послуг від їх імпортних альтернатив, які постачаються на територію України, з урахуванням міжнародних договорів та зобов'язань України

МЕРТ розробив план дій, що включає:

- **Захист національних виробників від проявів недобросовісного та зростаючого імпорту** шляхом проведення розслідувань торговельного захисту (антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні/захисні розслідування)
- Удосконалення правового поля у сфері інструментів торговельного захисту з метою **підвищення ефективності та транспарентності проведення торговельних розслідувань.** Механізми: законопроекти «Про захист від демпінгового імпорту», «Про захист від субсидованого імпорту», «Про захисні заходи», «Про внесення змін до Митного кодексу (щодо торговельного захисту)»,
- Удосконалення законодавства з метою **визначення умов для застосування заходів, направлених на забезпечення захисту національних інтересів** в умовах посиленого протекціонізму інших країн, а також у надзвичайних ситуаціях (з урахуванням норм ГАТТ/СОТ)

Дотаційні заходи

- Перевести в категорію захищених і почати фінансувати **бюджетну програму компенсації 25% вартості сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва,** яка спрямує кошти с/г виробників на замовлення внутрішнім виробникам
- ...

Центр
Економічного
Відновлення

recovery.org.ua